

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอน รวมจำนวนทั้งสิ้น 250 คน ผลการศึกษสามารถแบ่งได้ 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การนำเสนอผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 2 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การนำเสนอผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ ในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุการทำงาน สามารถอธิบายได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.8 เป็นเพศหญิง ส่วนเพศชายมีจำนวนร้อยละ 33.2

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 52.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาได้แก่อายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.4 และอายุไม่เกิน 40 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี มากที่สุด 60 ปี และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 48.31 ปี

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 77.2 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมา ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 18.8 และระดับการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี จำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 60.0 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน (อาจารย์ ระดับ 1, 2, 3) ส่วนที่เหลือจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 20.0 มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน

(ผู้อำนวยการ, อาจารย์ใหญ่, ครูใหญ่) และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน (ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่, ผู้ช่วยครูใหญ่)

อายุนาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 52.4 มีอายุการทำงาน 21-30 ปี รองลงมา อายุการทำงาน 31 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.6 อายุการทำงาน 11-20 ปี และไม่เกิน 10 ปี จำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 14.4 และ 11.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีอายุการทำงานน้อยที่สุด 1 ปี มากที่สุด 40 ปี และมีอายุการทำงานเฉลี่ยเท่ากับ 24.74 ปี (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=250)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	83	33.2
หญิง	167	66.8
อายุ		
ไม่เกิน 40 ปี	29	11.6
41-50 ปี	130	52.0
51 ปีขึ้นไป	91	36.4
Min = 27, Max = 60, $\bar{X}$ = 48.31, S.D. = 6.75		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	4.0
ปริญญาตรี	191	77.2
สูงกว่าปริญญาตรี	47	18.8
ตำแหน่งงาน		
ผู้บริหารโรงเรียน(ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่)	50	20.0
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน (ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่, ผู้ช่วยครูใหญ่)	50	20.0
ครูผู้สอน (อาจารย์ระดับ 1, 2, 3)	150	60.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=250)	ร้อยละ
อายุงาน		
ไม่เกิน 10 ปี	29	11.6
11-20 ปี	36	14.4
21-30 ปี	131	52.4
31 ปีขึ้นไป	54	21.6
Min = 1, Max = 40, $\bar{X}$ = 24.74, S.D. = 8.46		

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

จากการศึกษา แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จากตัวชี้วัด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนานุเคราะห์และคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการถือกุศลสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในแต่ละองค์ประกอบจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ เจตคติและความพร้อม จำแนกเป็นรายข้อพบว่า

2.1 ความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนตามแนววิถีพุทธ จำเป็นต้องมีการนิเทศติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมา มีความรู้ในเรื่องพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ คิดเป็นร้อยละ 98.8

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในเรื่องการจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้ถือเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้เรียน เพราะเป็นการสร้างเมตตาธรรม ความอ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ร้อยละ 98.4 รองลงมา การจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการบูรณาการเนื้อหาหลายๆ วิชาเข้าด้วยกันและสามารถจัดได้ทุกสถานการณ์ทุกสถานที่

และการจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการเน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เข้าใจและค้นพบคุณค่าแท้ของสรรพสิ่ง จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 97.2

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในเรื่องกิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ อาจทำโดยการจัดกิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระความสำคัญ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ บรรพชา สามเณรฤดูร้อน และกิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ อาจทำโดยการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ เช่น มีสวนพุทธธรรม ป้ายคุณธรรม แปลงเกษตร โรงฝึกงาน ห้องจริยธรรม อาคารสถานที่สะอาดเรียบร้อย จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมา กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ อาจทำโดยการจัดกิจกรรมพิเศษเสริม เช่น กิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำความดี กิจกรรมจัดนิทรรศการผลงานทางพระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 98.4

ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในเรื่องการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำโดยการส่งเสริมการศึกษาปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง โดยจัดห้องสมุดและสื่อต่างๆ ให้ยืมหรือให้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.8 รองลงมา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำโดยการยกย่องชมเชยแก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตาม คิดเป็นร้อยละ 98.4

ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้มากที่สุดในเรื่องการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถทำโดยการจัดให้มีการทำกิจกรรม ช่วยเหลือสังคม เช่น การทำความสะอาดวัดการนำอาหารไปเลี้ยงคนชราหรือเจ้าหน้าที่ คิดเป็น ร้อยละ 98.8 รองลงมา การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถทำโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถทำโดยการประชาสัมพันธ์ ผลงานของโรงเรียนผ่านสื่อต่างๆ เช่น นิทรรศการ โปสเตอร์ วารสารของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 98.0 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวทางการดำเนินงาน
โรงเรียนวิถีพุทธในเรื่องความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ความรู้ในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	คำตอบที่ถูกต้อง	ตอบ	
		ถูก	ผิด
		ร้อยละ /จำนวน (n=250)	
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ			
พระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ถือเป็น กัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ	ใช่	98.8 (247)	1.2 (3)
การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธอาศัยการร่วมมือกันด้วย ฉันท์ะ ปัญญา และความศรัทธาจากบุคลากร คณะกรรมการ สถานศึกษา อันได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)
หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน จำเป็นต้อง บูรณาการหลักธรรมที่เป็นทั้งความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และการฝึกปฏิบัติ	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)
การพัฒนาผู้เรียนตามระบบไตรสิกขาในกิจกรรมถือ เป็นการสอนตามหลักสูตร	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)
การบริหารจัดการโรงเรียนตามแนววิถีพุทธ จำต้องมี การนิเทศติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	ใช่	99.2 (248)	0.8 (2)
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้			
การจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการสอดแทรกพุทธ ธรรมสู่การเรียนรู้และปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับ วิถีชีวิตที่เป็นอยู่	ใช่	96.4 (241)	3.6 (9)
การจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการบูรณาการเนื้อหา หลายๆ วิชาเข้าด้วยกัน และสามารถจัดได้ทุก สถานการณ์ทุกสถานที่	ใช่	97.2 (24.3)	2.8 (7)
การจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการเน้นให้เกิดการ เรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เข้าใจและค้นพบคุณค่าแท้ ของสรรพสิ่ง	ใช่	97.2 (243)	2.8 (7)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความรู้ในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ	คำตอบที่ถูกต้อง	ตอบ	
		ถูก	ผิด
		ร้อยละ /จำนวน (n=250)	
การจัดวิถิพุทธสู่การเรียนรู้เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างวัด/คณะสงฆ์ และชุมชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ๆ	ใช่	96.4 (241)	3.6 (9)
การจัดวิถิพุทธสู่การเรียนรู้ถือเป็นกลยุทธานิเทศน์แก่ผู้เรียน เพราะเป็นการสร้างเมตตาธรรม ความอ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียน	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)
<u>กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา</u>			
กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระความสำคัญ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาท ชาวพุทธ บรรพชา สามเณร ฤดูร้อน	ใช่	99.2 (248)	0.8 (2)
กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมประจำวัน/ประจำสัปดาห์ เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมทำความดีระหว่างวัน กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ก่อนเลิกเรียน	ใช่	98.0 (245)	2.0 (5)
กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยเชิญผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน หล่อเทียนในสถานศึกษา	ใช่	98.0 (245)	2.0 (5)
กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมพิเศษเสริม เช่น กิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำความดี กิจกรรมจัดนิทรรศการผลงานทางพระพุทธศาสนา	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความรู้ในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	คำตอบที่ถูก	ตอบ	
		ถูก	ผิด
		ร้อยละ /จำนวน (n=250)	
กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ อาจทำ โดยการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้ เป็นธรรมชาติ เช่น มีสวนพุทธธรรม ป้ายคุณธรรม แปลงเกษตร โรงฝึกงาน ห้องจริยธรรม อาคารสถานที่ สะอาดเรียบร้อย	ใช่	99.2 (248)	0.8 (2)
<u>การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร</u>			
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตาม แนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำได้โดยการสร้างศรัทธา และความเข้าใจให้เหมาะสมกับ แต่ละบุคคล รวมถึง เสริมสร้างให้เกิดแนวร่วมหรือแกนนำ	ใช่	97.2 (243)	2.8 (7)
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตาม แนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำได้โดยจัด กิจกรรม ตัวอย่างสะท้อนให้เห็นความสำเร็จ ทั้งกิจกรรม รูปธรรม และพัฒนาจิต	ใช่	98.0 (245)	2.0 (5)
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตาม แนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำได้โดยการยกย่องชมเชย แก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตาม	ใช่	98.4 (246)	1.6 (4)
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตาม แนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำได้โดยการส่งเสริม การศึกษาปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง โดยจัดห้องสมุด และสื่อต่างๆ ให้ยืมหรือให้ศึกษา	ใช่	98.8 (247)	1.2 (3)
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรตาม แนวโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถทำได้โดยการจัดฝึกอบรม พัฒนาจิตเจริญปัญญาศึกษาดูงานหรือปฏิบัติธรรมใน สำนักต่างๆ	ใช่	97.2 (243)	2.8 (7)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความรู้ในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	คำตอบที่ ถูก	ตอบ	
		ถูก	ผิด
		ร้อยละ /จำนวน (n=250)	
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน			
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถ ทำโดยการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ	ใช่	97.6 (244)	2.4 (6)
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถ ทำโดยการจัดให้มีการทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม เช่น การทำความสะอาดวัด การนำอาหารไปเลี้ยงคนชรา หรือเจ้าหน้าที่	ใช่	98.8 (247)	1.2 (3)
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถ ทำโดยการเปิดต้อนรับผู้ปกครอง ชุมชนตลอดเวลา (Open House) เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกิจต่างๆ	ใช่	96.4 (241)	3.6 (9)
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถ ทำโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	ใช่	98.0 (245)	2.0 (5)
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนสามารถ ทำโดยการประชาสัมพันธ์ ผลงานของโรงเรียนผ่านสื่อ ต่างๆ เช่น นิทรรศการ ไปสเตอร์ วารสารของโรงเรียน แก่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน	ใช่	98.0 (245)	2.0 (5)

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่องระดับความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 99.2 มีความรู้ในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 0.8 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.93$

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 99.6 มีความรู้ในการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 0.4 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.86$

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 99.6 มีความรู้ในกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 0.4 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.93$

ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.4 มีความรู้ในการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 1.6 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.90$

ด้านการก่อกลุ่ลสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.8 มีความรู้ในการก่อกลุ่ลสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 1.2 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.89$

โดยรวมทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.0 มีความรู้โดยรวมในระดับมาก ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 2.0 มีความรู้ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยความรู้โดยรวมทั้งด้านเท่ากับ $\bar{X} = 4.90$ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่อง
ระดับความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ	จำนวน (n=250)	ร้อยละ
<u>การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	2	0.8
มีความรู้ระดับมาก	248	99.2
Min = 1, Max = 5, $\bar{X}$ = 4.93, S.D. = 0.27		
<u>การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	1	0.4
มีความรู้ระดับมาก	249	99.6
Min = 2, Max = 5, $\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.44		
<u>กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	1	0.4
มีความรู้ระดับมาก	249	99.6
Min = 2, Max = 5, $\bar{X}$ = 4.93, S.D. = 0.32		
<u>การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	4	1.6
มีความรู้ระดับมาก	246	98.4
Min = 1, Max = 5, $\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.51		
<u>การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	3	1.2
มีความรู้ระดับมาก	247	98.8
Min = 3, Max = 5, $\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.35		
<u>รวม</u>		
มีความรู้ระดับน้อย	5	2.0
มีความรู้ระดับมาก	245	98.0
Min = 13, Max = 25, $\bar{X}$ = 24.50, S.D. = 1.20		

2.2 เจตคติต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงสุดในเรื่องบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธด้วยฉันทะ ปัญญา และความศรัทธา ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน มีการบูรณาการหลักสูตรรวมทั้งที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.48$) และการมีที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ ซึ่งอาจเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ($\bar{X} = 4.44$)

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงสุดในเรื่องการสอดแทรกพุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้ปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมา เป็นการสร้างกัลยาณมิตรให้ผู้เรียนมีเมตตาธรรม อ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.49$) การประสานความร่วมมือระหว่างวัด/คณะสงฆ์ และชุมชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ ($\bar{X} = 4.45$)

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงสุดในเรื่องการจัดกิจกรรมประจำวัน/ประจำสัปดาห์ เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมทำความดีระหว่างวันกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ก่อนเลิกเรียน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา การจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยเชิญผู้ปกครองและชุมชนมาร่วม กิจกรรม เช่น กิจกรรมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน หล่อเทียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) การจัดกิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระความสำคัญ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ บรรพชา สามเณร ฤดูร้อน ($\bar{X} = 4.43$)

ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงสุดในเรื่องการยกย่องชมเชยแก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 4.47$) การจัดกิจกรรมเป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นความสำเร็จทั้งกิจกรรมรูปธรรม และพัฒนาจิต และการจัดฝึกอบรม พัฒนาจิตเจริญปัญญาศึกษาดูงานหรือปฏิบัติธรรมในสำนักต่างๆ ($\bar{X} = 4.31$)

ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติสูงสุดในเรื่องการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ($\bar{X} = 4.43$) และการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนผ่านสื่อต่างๆ เช่น นิทรรศการ โปสเตอร์ วารสารของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่อง

เจตคติต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับเจตคติ					X̄	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การบริหารจัดการโรงเรียน วิถีพุทธ						4.44	0.50	มาก ที่สุด
การมีที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร ในการพัฒนาวิถีพุทธ ซึ่งอาจเป็น พระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ที่เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ	50.0 (125)	45.2 (113)	4.0 (10)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.44	0.61	มาก ที่สุด
บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและ ชุมชนร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียน วิถีพุทธด้วยฉันทะ ปัญญา และ ความศรัทธา	53.6 (134)	42.0 (105)	4.0 (10)	0.4 (1)	0.0 (0)	4.49	0.60	มาก ที่สุด
หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการ สอน มีการบูรณาการหลักสูตร ทั้งที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และการฝึกปฏิบัติ	51.2 (128)	46.0 (115)	2.8 (7)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.48	0.55	มาก ที่สุด
การเน้นการพัฒนาผู้เรียนตาม ระบบไตรสิกขาในกิจกรรมเป็น การสอนตามหลักสูตร	42.8 (107)	49.2 (123)	6.4 (16)	1.6 (4)	0.0 (0)	4.33	0.67	มาก ที่สุด
การนิเทศติดตาม ประเมินผล และ พัฒนาการดำเนินงานให้เป็นไป ตามแนววิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง	51.2 (128)	42.4 (106)	4.4 (11)	2.0 (5)	0.0 (0)	4.43	0.67	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับเจตคติ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้						4.42	0.52	มากที่สุด
การสอดแทรกพุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้ปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่	52.4 (131)	46.0 (115)	1.6 (4)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.51	0.53	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ทุก สถานที่ โดยการบูรณาการเนื้อหา หลายๆ วิชาเข้าด้วยกัน	45.2 (113)	48.8 (122)	4.4 (11)	1.6 (4)	0.0 (0)	4.38	0.65	มากที่สุด
การเน้นให้เกิดการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการ เข้าใจและ ค้นพบคุณค่าแท้ของสรรพสิ่ง	40.4 (101)	50.0 (125)	7.6 (19)	2.0 (5)	0.0 (0)	4.29	0.69	มากที่สุด
การประสานความร่วมมือ ระหว่างวัด/คณะสงฆ์ และ ชุมชนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ๆ	50.4 (126)	45.6 (114)	2.8 (7)	1.2 (3)	0.0 (0)	4.45	0.61	มากที่สุด
เป็นการสร้างกัลยาณมิตรให้ ผู้เรียนมีเมตตาธรรม อ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างเสริม กำลังใจให้แก่ผู้เรียน	52.8 (132)	44.0 (110)	2.4 (6)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.49	0.59	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ	ระดับเจตคติ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา						4.38	0.51	มาก ที่สุด
การจัดกิจกรรมเสริมเนื้อหา สาระความสำคัญ เช่น พิธี แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาท ชาวพุทธ บรรพชา สามเณรฤดูร้อน	38.4 (96)	56.0 (140)	5.6 (14)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.33	0.58	มาก ที่สุด
การจัดกิจกรรมประจำวัน/ ประจำสัปดาห์ เช่นกิจกรรม หน้าเสาธง กิจกรรมทำความดี ระหว่างวัน กิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ก่อนเลิกเรียน	58.0 (145)	38.4 (96)	3.6 (9)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.54	0.57	มาก ที่สุด
การจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาส วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยเชิญ ผู้ปกครองและชุมชน มาร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรม ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ เวียน เทียนหล่อเทียนในสถานศึกษา	49.2 (123)	47.2 (118)	2.0 (5)	1.6 (4)	0.0 (0)	4.44	0.62	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ	ระดับเจตคติ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดกิจกรรมพิเศษเสริม เช่น กิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำ ความดี กิจกรรมจิตนุทธการ ผลงานทางพระพุทธศาสนา	39.2 (98)	51.6 (129)	8.8 (22)	0.4 (1)	0.0 (0)	4.30	0.64	มาก ที่สุด
การพัฒนาลักษณะทาง กายภาพของโรงเรียนให้เป็น ธรรมชาติ เช่น มีสวนพุทธธรรม ป้ายคุณธรรม แปลงเกษตร โรงฝึกงาน ห้องจริยธรรม อาคาร สถานที่สะอาดเรียบร้อย	40.0 (100)	49.6 (124)	10.4 (26)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.30	0.64	มาก ที่สุด
<u>การพัฒนาบุคลากรและ</u> <u>คุณลักษณะบุคลากร</u>						4.33	0.54	มาก ที่สุด
การวางแผนพัฒนาบุคลากร โดยการสร้างศรัทธาและความ เข้าใจให้เหมาะสมกับแต่ละ บุคคล รวมถึงเสริมสร้างให้เกิด แนวร่วมหรือแกนนำ	35.2 (88)	57.2 (143)	7.2 (18)	0.4 (1)	0.0 (0)	4.27	0.61	มาก ที่สุด
การจัดกิจกรรมเป็นตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นความสำเร็จทั้ง กิจกรรมรูปธรรม และพัฒนาจิต	42.8 (107)	46.4 (116)	10.0 (25)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.31	0.68	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับเจตคติ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การยกย่องชมเชยแก่บุคลากร ที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่น ปฏิบัติตาม	51.6 (129)	43.6 (109)	4.8 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.47	0.59	มาก ที่สุด
การส่งเสริมการศึกษาปฏิบัติ ธรรมด้วยตนเอง โดยจัด ห้องสมุดและสื่อต่างๆ ให้ยืม หรือให้ศึกษา	39.2 (98)	51.6 (129)	7.6 (19)	1.6 (0.4)	0.0 (0)	4.28	0.67	มาก ที่สุด
การจัดฝึกอบรม พัฒนาจิต เจริญปัญญาศึกษาดูงานหรือ ปฏิบัติธรรมในสำนักต่างๆ	42.8 (107)	46.4 (116)	10.0 (25)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.31	0.68	มาก ที่สุด
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียน วิถีพุทธและชุมชน						4.34	0.55	มาก ที่สุด
การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชนอย่างสม่ำเสมอเป็น ประจำ	53.6 (134)	41.6 (104)	4.0 (10)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.48	0.62	มาก ที่สุด
การจัดให้มีการทำกิจกรรม ช่วยเหลือสังคม เช่น การทำ ความสะอาดวัด การนำอาหาร ไปเลี้ยง คนชราหรือเจ้าหน้าที่	35.2 (88)	51.6 (129)	12.8 (32)	0.4 (1)	0.0 (0)	4.22	0.67	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เจตคติต่อการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับเจตคติ					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การเปิดต้อนรับผู้ปกครอง ชุมชนตลอดเวลา (Open House) เพื่อให้ผู้ปกครองได้มี โอกาสแสดงความคิดเห็น มี ส่วนร่วมในการกิจต่าง ๆ	38.0 (95)	48.4 (121)	11.2 (28)	2.4 (6)	0.0 (0)	4.22	0.74	มาก ที่สุด
การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้าน นักเรียน ช่วยเหลือ นักเรียนที่ มีปัญหา	49.6 (124)	44.8 (112)	4.8 (12)	0.8 (2)	0.0 (0)	4.43	0.63	มาก ที่สุด
การประชาสัมพันธ์ผลงานของ โรงเรียนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น นิทรรศการ โปสเตอร์ วารสาร ของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชน	40.8 (102)	51.6 (129)	7.2 (18)	0.4 (1)	0.0 (0)	4.33	0.62	มาก ที่สุด
รวม						4.38	0.47	มาก ที่สุด

2.3 ความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุดในเรื่องการจัดให้มีการพัฒนาผู้เรียนตามระบบไตรสิกขาใน กิจกรรมเป็นการสอนตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.02$)

รองลงมา การจัดให้มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นไปตาม แนววิถีพุทธที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.00$) การจัดให้มีหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยการบูรณาการหลักธรรมที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรมและการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.97$)

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุดในเรื่อง การจัดวิถีการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดเมตตาธรรม อ่อนโยน อดทน อดกลั้น และ สร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา การจัดวิถีการเรียนรู้โดยสอดแทรกพุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้ปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ($\bar{X} = 4.10$) และการจัดวิถีการเรียนรู้โดยการประสานความร่วมมือระหว่างวัด/คณะสงฆ์ และชุมชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.04$)

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุดในเรื่อง การจัดให้มีกิจกรรมประจำวัน/ประจำสัปดาห์ เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมทำความดีระหว่างวัน กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ก่อนเลิกเรียน ($\bar{X} = 4.34$) การจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยเชิญผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน หล่อเทียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) และการจัดให้มีกิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระความสำคัญ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ บรรพชา สามเณร ฤๅษี ($\bar{X} = 4.08$)

ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุดในเรื่องการจัดให้มีการยกย่องชมเชยแก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 4.08$) การจัดให้มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรโดยการสร้างศรัทธาและความเข้าใจให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลรวมถึงเสริมสร้างให้เกิด แนวร่วมหรือแกนนำ และการจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาจิตเจริญปัญญาศึกษา ดูงานหรือปฏิบัติธรรมในสำนักต่างๆ ($\bar{X} = 3.95$)

ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมมากที่สุดในเรื่องการจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา การจัดให้มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ($\bar{X} = 4.04$) และการจัดให้มีการเปิดต้อนรับ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดเวลา (Open House) เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในภารกิจต่างๆ ($\bar{X} = 3.94$) (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่อง
ความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การบริหารจัดการโรงเรียน วิถีพุทธ						3.98	0.73	มาก
การจัดให้มีที่ปรึกษาที่เป็น กัลยาณมิตรในการพัฒนา วิถีพุทธ ซึ่งอาจเป็นพระสงฆ์ หรือคฤหัสถ์ที่เป็นทรงคุณวุฒิ	26.0 (65)	49.2 (123)	20.0 (50)	4.4 (11)	0.4 (1)	3.96	0.82	มาก
การจัดให้มีบุคลากร คณะกรรมการ สถานศึกษาได้แก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ควรร่วมมือ กันพัฒนา โรงเรียนวิถีพุทธด้วย ฉันทะ ปัญญา และความศรัทธา	26.0 (65)	47.2 (118)	23.2 (58)	3.2 (8)	0.4 (1)	3.95	0.81	มาก
การจัดให้มีหลักสูตรที่ใช้ในการ เรียนการสอนโดยการบูรณาการ หลักธรรมที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรมและการฝึก ปฏิบัติ	26.0 (65)	46.8 (117)	25.6 (6)	1.6 (4)	0.0 (0)	3.97	0.76	มาก
การจัดให้มีการพัฒนาผู้เรียน ตามระบบไตรสิกขาใน กิจกรรม เป็นการสอนตามหลักสูตร	29.2 (73)	46.0 (115)	22.8 (57)	2.0 (5)	0.0 (0)	4.02	0.76	มาก
การจัดให้มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการ ดำเนินงานให้เป็นไปตามแนว วิถีพุทธที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง	30.0 (75)	45.2 (113)	20.0 (50)	4.4 (11)	0.4 (1)	4.00	0.85	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้						4.03	0.72	มาก
การจัดวิถีการเรียนรู้โดย สอดแทรกพุทธธรรมสู่การ จัดการเรียนรู้ปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่	31.2 (78)	49.2 (123)	18.4 (46)	1.2 (3)	0.0 (0)	4.10	0.73	มาก
การจัดวิถีการเรียนรู้โดยจัดการ เรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ โดยการบูรณาการ เนื้อหาหลายๆ วิชาเข้าด้วยกัน	29.2 (73)	44.0 (110)	23.6 (59)	3.2 (8)	0.0 (0)	3.99	0.81	มาก
การจัดวิถีการเรียนรู้โดยเน้นให้เกิด การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เข้าใจและค้นพบคุณค่าแท้ของ สรรพสิ่ง	25.6 (64)	42.8 (107)	27.6 (69)	4.0 (10)	0.0 (0)	3.90	0.83	มาก
การจัดวิถีการเรียนรู้โดยการ ประสานความร่วมมือระหว่าง วัด/คณะสงฆ์ และชุมชนใน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิด มุมมองใหม่ๆ	30.4 (76)	46.0 (115)	21.2 (53)	2.0 (5)	0.4 (1)	4.04	0.80	มาก
การจัดวิถีการเรียนรู้แบบ กัลยาณมิตร เพื่อให้ผู้เรียน เกิดเมตตาธรรม อ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างเสริม กำลังใจให้แก่ผู้เรียน	33.2 (83)	49.2 (123)	38 (15.2)	2.0 (5)	0.4 (1)	4.12	0.77	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถียุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา						4.12	0.65	มาก
การจัดให้มีกิจกรรมเสริม เนื้อหาสาระความสำคัญ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ บรรพชา สามเณรฤดูร้อน	30.0 (75)	49.6 (124)	18.8 (47)	1.6 (4)	0.0 (0)	4.08	0.74	มาก
การจัดให้มีกิจกรรมประจำวัน/ ประจำสัปดาห์ เช่นกิจกรรม หน้าเสาธง กิจกรรมทำความดี ระหว่างวัน กิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ก่อนเลิกเรียน	45.2 (113)	44.0 (110)	10.8 (27)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.34	0.67	มาก ที่สุด
การจัดให้มีกิจกรรมเนื่องใน โอกาสวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาโดยเชิญ ผู้ปกครองและชุมชนมาร่วม กิจกรรม เช่น กิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน หล่อเทียนในสถานศึกษา	39.2 (98)	46.0 (115)	10.8 (27)	4.0 (10)	0.0 (0)	4.20	0.79	มาก
การจัดให้มีกิจกรรมพิเศษเสริม เช่น กิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำ ความดี กิจกรรมจิตนิทรรศการ ผลงานทางพระพุทธศาสนา	25.6 (64)	52.0 (130)	20.0 (50)	2.4 (6)	0.0 (0)	4.01	0.74	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดให้มีการพัฒนาลักษณะ ทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็น ธรรมชาติ เช่น มีสวนพุทธธรรม ป้ายคุณธรรม แปลงเกษตร โรงฝึกงาน ห้องจริยธรรม อาคาร สถานที่สะอาดเรียบร้อย	26.8 (67)	45.6 (114)	24.0 (60)	3.2 (8)	0.4 (1)	3.95	0.82	มาก
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร						3.96	0.76	มาก
การจัดให้มีการวางแผนพัฒนา บุคลากรโดยการสร้างศรัทธา และความเข้าใจให้เหมาะสมกับ แต่ละบุคคลรวมถึงเสริมสร้างให้ เกิดแนวร่วมหรือแกนนำ	26.4 (66)	44.8 (112)	26.8 (67)	1.6 (4)	0.4 (1)	3.95	0.80	มาก
การจัดให้มีกิจกรรมเป็นตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นความสำเร็จทั้ง กิจกรรมรูปธรรม และพัฒนาจิต	25.2 (63)	45.6 (114)	24.8 (62)	4.0 (10)	0.4 (1)	3.91	0.83	มาก
การจัดให้มีการยกย่องชมเชย แก่บุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม	32.4 (81)	45.6 (114)	19.2 (48)	2.8 (7)	0.0 (0)	4.08	0.79	มาก
การจัดให้มีการส่งเสริม การศึกษาปฏิบัติธรรมด้วย ตนเอง โดยจัด ห้องสมุดและ สื่อต่างๆ ให้ยืมหรือให้ศึกษา	27.2 (68)	42.8 (107)	26.4 (66)	3.2 (8)	0.4 (1)	3.93	0.84	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดให้มีการฝึกอบรม พัฒนาจิตเจริญปัญญาศึกษา ดูงานหรือปฏิบัติธรรมในสำนัก ต่างๆ	28.8 (72)	45.2 (113)	20.0 (50)	4.0 (10)	2.0 (5)	3.95	0.91	มาก
<u>การเก็บกฐลัมพันธ์โรงเรียน วิถีพุทธและชุมชน</u>						3.97	0.74	มาก
การจัดให้มีการดำเนินกิจกรรม ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ	32.0 (80)	45.2 (113)	19.2 (48)	3.2 (8)	0.4 (1)	4.05	0.82	มาก
การจัดให้มีการทำกิจกรรม ช่วยเหลือสังคม เช่น การทำ ความสะอาดวัด การนำอาหาร ไปเลี้ยง คนชราหรือเจ้าหน้าที่	21.6 (54)	50.8 (127)	24.8 (62)	2.4 (6)	0.4 (1)	3.91	0.77	มาก
การจัดให้มีการเปิดต้อนรับ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดเวลา (Open House) เพื่อให้ ผู้ปกครอง ได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็น มีส่วนร่วมใน ภารกิจต่าง ๆ	26.8 (67)	42.4 (106)	28.8 (72)	1.6 (4)	0.4 (1)	3.94	0.81	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับความพร้อม					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ร้อยละ /จำนวน (n=250)							
การจัดให้มีการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	32.4 (81)	42.0 (105)	22.8 (57)	2.8 (7)	0.0 (0)	4.04	0.82	มาก
การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ผลงานของโรงเรียนผ่านสื่อ ต่างๆ เช่น นิทรรศการ โปสเตอร์ วารสารของโรงเรียน แก่ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และ ชุมชน	26.8 (67)	45.6 (114)	22.0 (55)	5.2 (13)	0.4 (1)	3.93	0.85	มาก
รวม						4.01	0.65	มาก

สรุปแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของกลุ่มตัวอย่างที่วัดจากความรู้
เจตคติ และความพร้อมสามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการบริหารจัดการ
โรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.93) และเจตคติเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.44) รวมถึง
มีความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.98) ด้วย

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการจัดวิถีพุทธสู่วิถี
การเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.86) และมีเจตคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.42) ส่วนใน
เรื่อง ความพร้อมจะมีความพร้อมในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.03)

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา ในด้านนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ใน
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.93) ส่วนในเรื่องเจตคติจะเห็นด้วยมากที่สุด
($\bar{X}$ =4.38) สำหรับความพร้อมนั้น พบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.12)

ด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.90) และมีเจตคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.33) นอกจากนี้ยังมีความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมากด้วย ($\bar{X}$ =3.96)

ด้านการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.89) มีเจตคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.34) และมีความพร้อมในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.97)

โดยรวมทั้ง 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับมากโดยรวมทุกๆ ด้าน ($\bar{X}$ =24.50) และมีเจตคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.38) รวมถึงมีความพร้อมในระดับมากด้วย ($\bar{X}$ =4.01) (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธโดยรวม

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ความรู้			เจตคติ			ความพร้อม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารจัดการโรงเรียน วิถีพุทธ	4.93	0.27	มาก	4.44	0.50	มากที่สุด	3.98	0.73	มาก
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการ เรียนรู้	4.86	0.44	มาก	4.42	0.52	มากที่สุด	4.03	0.72	มาก
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.93	0.32	มาก	4.38	0.51	มากที่สุด	4.12	0.65	มาก
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.90	0.51	มาก	4.33	0.54	มากที่สุด	3.96	0.76	มาก
การก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียน วิถีพุทธและชุมชน	4.89	0.35	มาก	4.34	0.55	มากที่สุด	3.97	0.73	มาก
รวม	24.50	1.20	มาก	4.38	0.62	มากที่สุด	4.01	0.65	มาก

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

จากการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา ด้านการพัฒนาและคุณลักษณะบุคลากร ด้านการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน และด้านอื่นๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดร้อยละ 9.6 ประสบปัญหาการขาดการนิเทศและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ พระสงฆ์ คฤหัสถ์ คณะกรรมการศึกษา สถานศึกษา ยังไม่เป็นกัลยาณมิตร ในการพัฒนาวิถีพุทธ ร้อยละ 7.2 การบริหารจัดการยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนแต่ละโรงเรียนต่างบริหารตามแนวทางของตน ร้อยละ 6.0 และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการตามแนววิถีพุทธ ร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาการขาดการประสานงาน ร่วมระหว่างวัด/คณะสงฆ์และชุมชนเพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ๆ จำนวนมากที่สุดร้อยละ 9.2 รองลงมาได้แก่ การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรครูผู้สอนยังไม่ชัดเจน เพราะเน้นแต่เรื่องวิชาการ ขาดการสอดแทรกคุณธรรมร้อยละ 8.0 บุคลากรครูผู้สอนมีไม่เพียงพอและไม่ยอมรับวิธีการจัดกิจกรรม เรียนรู้ตามแนววิถีพุทธ ร้อยละ 7.6 และครูผู้จัดการเรียนรู้ไม่บูรณาการวิชาการตามแนวทางวิถีพุทธ ร้อยละ 6.4 ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาการขาดการพัฒนา ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ และการขาดองค์การทางด้านศาสนา แนะนำ และส่งเสริมกิจกรรมวิถีพุทธ ร้อยละ 3.6 และร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาและคุณลักษณะบุคลากร กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาการขาดการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวนมากที่สุดร้อยละ 6.8 รองลงมากบุคลากรขาดศรัทธาและความเข้าใจแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ร้อยละ 2.8 และการขาดแรงจูงใจในการพัฒนาบุคลากรและสังคมรอบข้าง ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ด้านการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาผู้นำ ชุมชนไม่ให้ความสำคัญของการศึกษาไม่ส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียน จำนวนมากที่สุดร้อยละ 5.6 รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้านวัด ชุมชน ยังไม่ประสานงาน

อย่างเป็นรูปธรรม ร้อยละ 4.0 การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนมีน้อยจนเกินไป ร้อยละ 3.2 และผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ ร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ด้านอื่นๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาการขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ และการผลิตสื่อ และการขาดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการหางบประมาณเอง ร้อยละ 12.8 และ 12.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหา
ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ	จำนวน (n=250)	ร้อยละ
<u>ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ</u>		
- ขาดการนิเทศและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	24	9.6
- พระสงฆ์ คฤหัสถ์ คณะกรรมการศึกษา สถานศึกษา ยังไม่เป็น กัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ	18	7.2
- การบริหารจัดการยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนแต่ละโรงเรียนต่างบริหาร ตามแนวทางของตน	15	6.0
- ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการตามแนววิถีพุทธ	13	5.2
<u>ด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้</u>		
- ขาดการประสานงานร่วมระหว่างวัด/คณะสงฆ์และชุมชนเพื่อให้เกิด มุมมองใหม่ ๆ	23	9.2
- สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรครูผู้สอนยังไม่ชัดเจน เพราะเน้นแต่เรื่อง วิชาการ ขาดการสอดแทรกคุณธรรม	20	8.0
- บุคลากรครูผู้สอนมีไม่เพียงพอและไม่ยอมรับวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามแนววิถีพุทธ	19	7.6
- ครูผู้จัดการเรียนรู้ไม่บูรณาการวิชาการตามแนวทางวิถีพุทธ	16	6.4
- ขาดการใช้สื่อประกอบการสอนและการปฏิบัติจริง	12	4.8

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ	จำนวน (n=250)	ร้อยละ
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมทางวิถีพุทธและ กิจกรรมทางศาสนา	11	4.4
<u>ด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา</u>		
- ขาดการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ	9	3.6
- ขาดองค์รทางด้านศาสนา แนะนำและส่งเสริมกิจกรรมวิถีพุทธ	7	2.8
<u>ด้านการพัฒนาและคุณลักษณะบุคลากร</u>		
- ขาดการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี	17	6.8
- บุคลากรขาดศรัทธาและความเข้าใจแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ	6	2.4
- ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาบุคลากรและสังคมรอบข้าง	5	2.0
<u>ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน</u>		
- ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสำคัญของการศึกษาไม่ส่งเสริมกิจกรรมของ โรงเรียน	14	5.6
- การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด และชุมชนยังไม่ ประสานงานอย่างเป็นรูปธรรม	10	4.0
- การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนมีน้อยจนเกินไป	8	3.2
- ผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันตามแนวโรงเรียน วิถีพุทธ	4	1.6
<u>ด้านอื่นๆ</u>		
- ขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ และการผลิตสื่อ	32	12.8
- ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ หางบประมาณเอง	30	12.0

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐาน 5 ข้อดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

เพศแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ และการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนที่พบว่าแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความรู้เกี่ยวกับการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้มากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายมีความรู้เกี่ยวกับการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชนมากกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ มีส่วนสำคัญต่อการแสวงหาความรู้ตามที่ตนสนใจ

เพศแตกต่างกัน มีเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

เพศแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า เพศแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าเพศแตกต่างกัน มีความรู้ในด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ และการก่อกลัสมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในเรื่องเจตคติและความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า เพศแตกต่างกัน มีเจตคติและความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโรงเรียน

วิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและ
คุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน
จึงปฏิเสธ สมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
ที่แตกต่างกันตามเพศ

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	เพศ				t-test	P-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความรู้	24.41	1.68	24.41	1.68	-0.841	0.401
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.93	0.30	4.93	0.25	-0.178	0.859
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	4.75	0.58	4.91	0.34	-2.781	0.006*
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	4.90	0.40	4.94	0.26	-0.863	0.389
การพัฒนาบุคลากรบุคลากร และ คุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ	4.88	0.65	4.90	0.43	-0.358	0.721
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ และชุมชน	4.95	0.27	4.86	0.38	2.033	0.043*
เจตคติ	4.45	0.41	4.35	0.49	1.674	0.095
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.49	0.45	4.41	0.52	1.318	0.189
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	4.46	0.50	4.40	0.52	0.764	0.445
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	4.44	0.48	4.35	0.52	1.371	0.172
การพัฒนาบุคลากร และคุณลักษณะ บุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ	4.41	0.43	4.29	0.59	1.595	0.112
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ และชุมชน	4.45	0.51	4.28	0.56	2.363	0.248
ความพร้อม	4.06	0.63	3.99	0.66	0.731	0.465
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.03	0.65	3.96	0.77	0.795	0.427

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	เพศ				t-test	P-value
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	4.05	0.68	4.03	0.73	0.202	0.840
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	4.19	0.66	4.08	0.65	1.162	0.246
การพัฒนาบุคลากร และคุณลักษณะ บุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ	4.00	0.79	3.95	0.75	0.490	0.624
การก่อกลั่มพันธโรงเรียน วิถีพุทธและชุมชน	4.02	0.74	3.95	0.72	0.736	0.462

* P-value < 0.05

สมมติฐานที่ 2 อายุแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลั่มพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

อายุแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลั่มพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

อายุแตกต่างกัน มีเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลั่มพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

อายุแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลั่มพันธโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า อายุแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติและความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียน
วิถีพุทธในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะ
การพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเก็บข้อมูลสัมพันธ
โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
ที่แตกต่างกันตามอายุ

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	อายุ						F-test	P-value	LSD
	ไม่เกิน 40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความรู้	24.38	0.78	24.52	1.10	24.51	1.43	0.172	0.842	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.93	0.26	4.95	0.23	4.91	0.32	0.432	0.650	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการ เรียนรู้	4.79	0.49	4.84	0.46	4.90	0.40	0.866	0.422	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.86	0.35	4.95	0.26	4.92	0.37	0.861	0.424	-
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.93	0.26	4.89	0.56	4.89	0.50	0.077	0.926	-
การเก็บข้อมูลสัมพันธ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	4.86	0.35	4.90	0.35	4.88	0.36	0.182	0.834	-
เจตคติ	4.43	0.44	4.41	0.48	4.33	0.46	0.936	0.394	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.51	0.42	4.44	0.53	4.40	0.48	0.539	0.584	-

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	อายุ						F-test	P-value	LSD
	ไม่เกิน 40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการ เรียนรู้	4.46	0.43	4.46	0.56	4.36	0.50	1.107	0.332	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.45	0.42	4.39	0.50	4.34	0.55	0.537	0.585	-
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.34	0.61	4.35	0.54	4.29	0.54	0.344	0.709	-
การเก็บข้อมูลสัมพันธ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน	4.41	0.44	4.38	0.56	4.25	0.55	1.939	0.146	-
ความพร้อม	4.00	0.65	4.08	0.62	3.93	0.69	1.493	0.227	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	3.92	0.72	4.06	0.69	3.90	0.79	1.396	0.250	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการ เรียนรู้	4.04	0.70	4.07	0.70	3.98	0.75	0.472	0.624	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.19	0.63	4.16	0.63	4.03	0.69	1.363	0.258	-
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	3.88	0.77	4.06	0.73	3.85	0.80	2.260	0.107	-
การเก็บข้อมูลสัมพันธ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน	3.95	0.70	4.05	0.71	3.88	0.76	1.468	0.232	-

* P-value < 0.05

หมายเหตุ 1 หมายถึง อายุไม่เกิน 40 ปี

2 หมายถึง อายุ 41-50 ปี

3 หมายถึง อายุ 51 ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนที่พบว่าแตกต่างกัน โดยจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD พบว่า ผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ในด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนมากกว่าผู้ที่จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่า การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนเป็นเรื่องที่กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ มากกว่ากลุ่มผู้มีการศึกษต่ำกว่า

ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาที่พบว่าแตกต่างกัน โดยจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD พบว่า ผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความพร้อมในด้านกิจกรรมเสนอแนะพัฒนามากกว่าผู้ที่จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่า ความพร้อมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนา จะเกิดขึ้นกับผู้มีการศึกษาสูง ซึ่งจะวิสัยทัศน์ที่ดีกว่า

สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธ

สมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในเรื่องเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และในเรื่องความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
ที่แตกต่างกันตามระดับการศึกษา

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับการศึกษา						F-test	P-value	LSD
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความรู้	24.80	0.42	24.46	1.21	24.60	1.26	0.565	0.569	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	5.00	0.00	4.93	0.27	4.91	0.28	0.417	0.659	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการ เรียนรู้	5.00	0.00	4.83	0.46	4.91	0.41	1.180	0.309	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.90	0.32	4.92	0.34	4.96	0.20	0.275	0.760	-
การพัฒนามูลฐานและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	5.00	0.00	4.91	0.42	4.81	0.82	0.985	0.375	-

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับการศึกษา						F-test	P-value	LSD
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การถือกุศลสัมพันธ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	4.90	0.32	4.86	0.39	5.00	0.00	3.039	0.040*	1,3
เจตคติ	4.51	0.43	4.36	0.48	4.44	0.42	0.988	0.374	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.56	0.43	4.41	0.50	4.51	0.49	1.179	0.309	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถี การเรียนรู้	4.52	0.43	4.38	0.51	4.57	0.55	2.754	0.066	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.44	0.49	4.37	0.53	4.41	0.43	0.171	0.843	-
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.52	0.43	4.32	0.56	4.35	0.49	0.709	0.493	-
การถือกุศลสัมพันธ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	4.52	0.43	4.32	0.58	4.36	0.45	0.701	0.497	-
ความพร้อม	3.86	0.67	4.02	0.67	4.01	0.61	0.361	0.698	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.14	0.71	3.96	0.74	4.02	0.72	0.307	0.736	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถี การเรียนรู้	3.94	0.65	4.05	0.71	3.97	0.77	0.005	0.995	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.10	0.59	4.12	0.67	4.11	0.58	3.008	0.041*	1,3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ระดับการศึกษา						F-test	P-value	LSD
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	3.40	0.92	3.98	0.77	4.03	0.63	0.862	0.423	-
การถือกุศลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	3.74	0.76	4.00	0.72	3.91	0.74	0.279	0.757	-

* P-value < 0.05

หมายเหตุ 1 หมายถึง ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2 หมายถึง ระดับปริญญาตรี

3 หมายถึง ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการถือกุศลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการถือกุศลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการถือกุศลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและ

ชุมชนแตกต่างกัน โดยจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD พบว่า ผู้มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีเจตคติเชิงเห็นด้วยในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธมากกว่าผู้มีตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนยังมีเจตคติเชิงเห็นด้วยในด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนมากกว่าผู้มีตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แสดงให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ดำรงอยู่ ต่างส่งผลต่อการปรับตัวให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งนั้นให้ดีและเกิดผลสำเร็จสูงสุด

ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน โดยจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD พบว่า ผู้มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีความพร้อมในทุกด้านที่กล่าวมามากกว่าผู้มีตำแหน่ง ครูผู้สอน แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกสรร มักจะมีความพร้อมในการดำเนินตามแนววิถีพุทธเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

สรุปได้ว่า ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในเรื่องเจตคติและความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธพบว่า ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีเจตคติและความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการก่อกลัสมัพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11
การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
ที่แตกต่างกันตามตำแหน่งงาน

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ตำแหน่งงาน						F-test	P-value	LSD
	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน		ครูผู้สอน				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความรู้	24.46	1.28	24.58	0.76	24.49	1.29	0.148	0.863	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.92	0.27	4.94	0.24	4.93	0.28	0.074	0.929	-
การจัดวิถีพุทธสู่วิถี การเรียนรู้	4.88	0.44	4.94	0.24	4.82	0.49	1.475	0.213	-
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.94	0.24	4.94	0.24	4.92	0.36	0.120	0.887	-
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.80	0.81	4.94	0.42	4.91	0.40	1.150	0.318	-
การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	4.92	0.64	4.82	0.39	4.90	0.34	1.229	0.295	-
เจตคติ	4.48	0.46	4.52	0.37	4.30	0.48	6.066	0.003*	2,13
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.49	0.50	4.56	0.40	4.37	0.52	3.214	0.042*	2,3
การจัดวิถีพุทธสู่วิถี การเรียนรู้	4.58	0.51	4.59	0.42	4.32	0.52	8.449	0.000*	2,13
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.49	0.50	4.50	0.46	4.30	0.51	4.384	0.013*	2,13

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ตำแหน่งงาน						F-test	P-value	LSD
	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน		ครูผู้สอน				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.40	0.53	4.49	0.46	4.25	0.56	4.281	0.015*	2,3
การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	4.46	0.51	4.47	0.49	4.25	0.57	4.729	0.010*	2,13
ความพร้อม	4.06	0.60	4.27	0.59	3.91	0.67	5.976	0.003*	2,3
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.04	0.70	4.20	0.70	3.89	0.74	3.671	0.027*	2,3
การจัดวิถีพุทธสู่วิถี การเรียนรู้	4.06	0.74	4.30	0.64	3.94	0.71	4.894	0.008*	2,3
กิจกรรมเสนอแนะการ พัฒนา	4.17	0.60	4.34	0.62	4.03	0.66	4.721	0.010*	2,3
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร โรงเรียนวิถีพุทธ	4.03	0.65	4.27	0.65	3.84	0.80	6.519	0.002*	2,3
การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและ ชุมชน	3.98	0.70	4.25	0.63	3.88	0.75	5.142	0.006*	2,3

* P-value < 0.05

หมายเหตุ 1 หมายถึง ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน

2 หมายถึง ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

3 หมายถึง ตำแหน่งครูผู้สอน

สมมติฐานที่ 5 อายุการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

อายุการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาที่พบว่าแตกต่างกันโดยจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD พบว่าผู้ที่มีอายุการทำงาน 11-30 ปี มีความรู้ในด้านกิจกรรมเสนอแนะพัฒนามากกว่าผู้ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 10 ปี แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์การทำงานส่งผลให้เกิดความรู้โดยเฉพาะความรู้ในเชิงปฏิบัติที่ได้จากการทำกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ได้ดี

อายุการทำงานแตกต่างกัน มีเจตคติในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียน วิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

อายุการทำงานแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า อายุการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าอายุการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้ในด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในเรื่องเจตคติและความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า อายุการทำงานแตกต่างกัน มีเจตคติและความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ และการแก้ปัญหาล้มเหลวโรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12
การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ
ที่แตกต่างกันตามอายุการทำงาน

แนวทางการ ดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	อายุการทำงาน								F-test	P-value	LSD
	ไม่เกิน 10 ปี		11-20 ปี		21-30 ปี		31 ปีขึ้นไป				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ความรู้	24.45	0.83	24.78	0.42	24.50	1.09	24.33	1.80	1.015	0.387	-
การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธ	4.93	0.26	5.00	0.00	4.93	0.25	4.89	0.37	1.245	0.294	-
การจัดวิธีพุทธ สู่วิถีการเรียนรู้	4.86	0.44	4.92	0.28	4.83	0.47	4.87	0.48	0.371	0.774	-
กิจกรรม เสนอแนะ การพัฒนา	4.79	0.49	4.97	0.17	4.96	0.19	4.89	0.46	2.853	0.038*	1,23
การพัฒนา บุคลากรและ คุณลักษณะ บุคลากร โรงเรียน วิถีพุทธ	4.97	0.19	4.97	0.17	4.89	0.56	4.81	0.65	0.897	0.443	-
การถือปฏิบัติ สัมพันธ์ โรงเรียนวิถี พุทธ/ชุมชน	4.90	0.31	4.92	0.28	4.89	0.36	4.87	0.39	0.131	0.941	-
เจตคติ	4.45	0.49	4.52	0.38	4.35	0.47	4.33	0.49	1.698	0.168	-
การบริหาร จัดการโรงเรียน วิถีพุทธ	4.48	0.43	4.61	0.35	4.39	0.54	4.41	0.49	2.066	0.105	-

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงาน	อายุการทำงาน								F-test	P-value	LSD
	ไม่เกิน 10 ปี		11-20 ปี		21-30 ปี		31 ปีขึ้นไป				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
โรงเรียนวิถีพุทธ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ	3.88	0.76	4.15	0.80	3.92	0.74	3.99	0.79	0.995	0.396	-
การฝึกอบรมสัมพันธโรงเรียนวิถีพุทธ/ชุมชน	3.92	0.71	4.18	0.58	3.93	0.77	3.97	0.70	1.226	0.301	-

* P-value < 0.05

- หมายเหตุ 1 หมายถึง อายุการทำงานไม่เกิน 10 ปี
2 หมายถึง อายุการทำงาน 11-20 ปี
3 หมายถึง อายุการทำงาน 21-30 ปี
4 หมายถึง อายุการทำงาน 31 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.13
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	ตำแหน่ง งาน	อายุการ ทำงาน
<u>ความรู้</u>	t = -0.841 P = 0.401	F = 0.172 P = 0.842	F = 0.565 P = 0.569	F = 0.148 P = 0.863	F = 1.015 P = 0.387
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	t = -0.178 P = 0.859	F = 0.432 P = 0.650	F = 0.417 P = 0.659	F = 0.074 P = 0.929	F = 1.245 P = 0.294
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	t = -2.781 P = 0.006*	F = 0.866 P = 0.422	F = 1.180 P = 0.309	F = 1.475 P = 0.213	F = 0.371 P = 0.774
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	t = -0.863 P = 0.389	F = 0.861 P = 0.424	F = 0.275 P = 0.760	F = 0.120 P = 0.887	F = 2.853 P = 0.038*
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะ บุคลากร	t = -0.358 P = 0.721	F = 0.077 P = 0.926	F = 0.985 P = 0.375	F = 1.150 P = 0.318	F = 0.897 P = 0.443
การก่อกลั้วสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ และชุมชน	t = 2.003 P = 0.043*	F = 0.182 P = 0.834	F = 3.039 P = 0.040*	F = 1.329 P = 0.295	F = 0.131 P = 0.941
<u>เจตคติ</u>	t = 1.674 P = 0.095	F = 0.936 P = 0.394	F = 0.988 P = 0.374	F = 6.066 P = 0.003*	F = 1.698 P = 0.168
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ	t = 1.318 P = 0.189	F = 0.539 P = 0.584	F = 1.179 P = 0.309	F = 3.214 P = 0.042*	F = 2.066 P = 0.105
การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	t = 0.764 P = 0.445	F = 1.107 P = 0.332	F = 2.754 P = 0.066	F = 8.449 P = 0.000*	F = 1.288 P = 0.279
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	t = 1.371 P = 0.172	F = 0.537 P = 0.585	F = 0.171 P = 0.843	F = 4.384 P = 0.013*	F = 1.469 P = 0.223
การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะ บุคลากร	t = 1.595 P = 0.112	F = 0.344 P = 0.709	F = 0.709 P = 0.493	F = 4.281 P = 0.015*	F = 1.714 P = 0.165
การก่อกลั้วสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ/ ชุมชน	t = 2.363 P = 0.248	F = 1.939 P = 0.146	F = 0.701 P = 0.497	F = 4.729 P = 0.010*	F = 1.295 P = 0.277

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	ตำแหน่ง งาน	อายุการ ทำงาน
ความพร้อม	t = 0.731 P = 0.465	F = 1.493 P = 0.227	F = 0.361 P = 0.698	F = 5.976 P = 0.003*	F = 1.478 P = 0.221
การบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธ	t = 0.795 P = 0.427	F = 1.396 P = 0.250	F = 0.307 P = 0.736	F = 3.671 P = 0.023*	F = 1.693 P = 0.169
การจัดวิถิพุทธสู่วิถีการเรียนรู้	t = 0.202 P = 0.840	F = 0.472 P = 0.624	F = 0.005 P = 0.995	F = 4.894 P = 0.008*	F = 2.341 P = 0.074
กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา	t = 1.162 P = 0.246	F = 1.363 P = 0.258	F = 3.008 P = 0.041*	F = 4.721 P = 0.010*	F = 0.540 P = 0.655
การพัฒนาบุคลากรและ คุณลักษณะบุคลากร	t = 0.490 P = 0.624	F = 2.260 P = 0.107	F = 0.862 P = 0.423	F = 6.519 P = 0.002*	F = 0.995 P = 0.396
การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถิ พุทธ/ชุมชน	t = 0.736 P = 0.462	F = 1.468 P = 0.232	F = 0.279 P = 0.757	F = 5.142 P = 0.006*	F = 1.226 P = 0.301

หมายเหตุ * P-value < 0.05 หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้)

P-value $\geq$ 0.05 หมายถึง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้)

ส่วนที่ 2 การอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถิพุทธมีความรู้มาก ($\bar{X}$ = 4.93) เจตคติเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.44) และความพร้อมมาก ($\bar{X}$ = 3.98) ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธได้อย่างเหมาะสมทั้งการเป็นกัลยาณมิตรต่อพระสงฆ์ คฤหัสถ์ การร่วมมือ

กันด้วยชั้นทะ ปัญญา ศรัทธาจากบุคคลากร การบูรณาการหลักธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนระบบไตรสิกขา การนิเทศติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 30) ที่ว่าในการพัฒนาวิถีพุทธนี้ จำต้องมีปรีชาที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งอาจเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มี ศรัทธา และมีความรู้ในพุทธธรรม แต่ยังไม่ประสบปัญหาพระสงฆ์ คฤหัสถ์ คณะกรรมการศึกษา สถานศึกษายังไม่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ จำนวนร้อยละ 7.2 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนบางแห่งยังไม่เข้าถึงพระสงฆ์อย่างแท้จริง ขาดการทำกิจกรรมเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับวัด ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับ สจ๊วต อุทราพันธ์ (2529) ที่กล่าวว่า การนิเทศติดตาม ประเมินผลเป็นประจำต่อเนื่อง สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนตามแนววิถีพุทธให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการนิเทศติดตามจึงจัดเป็นกิจกรรมสำคัญในการ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือมิใช่เพื่อการตรวจสอบจับผิด ซึ่งผู้นิเทศติดตามต้องสร้างความสัมพันธ์อันดี กับผู้รับการนิเทศ และดำเนินการนิเทศภายใต้บรรยากาศแห่งความร่วมมืออันดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 9.6 ที่ยังประสบปัญหาการขาดการนิเทศและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากขาดการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลตรวจสอบ รายงานผลการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงในข้อมูลที่ได้รับ

2. ในการจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้มาก ($\bar{X}=4.86$) เจตคติเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) และความพร้อมมาก ($\bar{X}=4.03$) ในการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธด้านการจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้ โดยการสอดแทรกพุทธธรรมสู่การเรียนรู้บูรณาการ เนื้อหาหลายวิชาเข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ การสร้างแนวคิดมุมมองใหม่ และการ เป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2537, น. 18) ที่กล่าวถึงการบูรณาการ พุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติได้จริงในทุกกลุ่มสาระที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยจะนำพุทธธรรมมาเป็น ฐานในการคิดหรือเป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้ การปฏิบัติหรือการเชื่อมโยงการเรียนรู้ทุกกลุ่ม สาระ เพื่อส่งเสริมให้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาในบริบทต่างๆ อันจะเป็นแนวทางการจัดแผนการ เรียนรู้ที่ดี รวมถึงกำหนดปริมาณเวลาที่จะใช้สอนแต่ละเรื่องให้ครอบคลุมเนื้อหา ทั้งหมดด้วย ซึ่ง การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธที่ดีต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา ความคิด รวบรวม จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน สื่อการสอนและการประเมินผล (บำรุง กลัดเจริญ และ จีวรวรรณ กีนาวงค์, 2527, น. 41) สำหรับองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนว วิถีพุทธนั้น ต้องคำนึงถึงการบูรณาการหลักธรรมทั้งที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และ

การฝึกปฏิบัติกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยอาจกำหนดในระดับจุดเน้นหลักสูตรสถานศึกษา ที่แทรกอยู่ในทุกองค์ประกอบหลักสูตรของสถานศึกษา หรือกำหนดระดับในหน่วย การเรียนรู้ หรือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ต่อไป แต่ยังคงประสบปัญหาการขาดการใช้สื่อ ประกอบการสอนและการปฏิบัติจริง จำนวนร้อยละ 4.8 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ครูผู้สอนยังขาด การบูรณาการเนื้อหาและถ่ายทอดในรูปของการทดลองปฏิบัติจริง โดยอาศัยสื่อช่วยประกอบการ สอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและรับรู้ได้ง่ายขึ้น

3. ในการกำหนดกิจกรรมเสนอแนะและการพัฒนาตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้มาก ($\bar{X}=4.93$) เจตคติเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.38$) และความพร้อมมาก ($\bar{X}=4.12$) ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านการจัดกิจกรรม เสนอแนะและการพัฒนา โดยการจัดกิจกรรมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ กิจกรรมทำความดี ระหว่างวัน กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญ กิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำความดี และการพัฒนา ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการกำหนดกิจกรรมของนักเรียนตาม แนวคิดของ พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2546, น. 5) ที่กล่าวว่าโรงเรียนวิถีพุทธต้องคิดและ กำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด ซึ่งลักษณะกิจกรรมมีหลากหลายทั้งที่เป็น กิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำโอกาสต่างๆ และกิจกรรมวิถีชีวิต ซึ่งถ้าโรงเรียนเลือก กำหนด และเตรียมการไว้ล่วงหน้า จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึง คำกล่าวที่ว่า “การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” แต่ที่ยังคงประสบปัญหาในเรื่องการขาด องค์การทางด้านศาสนา แนะนำและส่งเสริมกิจกรรมวิถีพุทธ จำนวนร้อยละ 2.8 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ข้อจำกัด ในเรื่องบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะนำส่งเสริมกิจกรรมวิถีพุทธมีไม่เพียงพอ ดูแลไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการจัดสภาพกายภาพของสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่กล่าวถึงโรงเรียนควรมีการพัฒนาลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม ต่อการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องการจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน การจัดห้องสมุด มุมหนังสือ สถานที่ สำหรับการออกกำลังกาย จัดอาคารสถานที่บริเวณที่เรียนให้สะอาด รวมถึงมีป้ายนิเทศ ป้าย คุณธรรมบริเวณโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 3.6 ที่ยังคงประสบปัญหาการขาดการพัฒนา ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ เช่น มีสวนพุทธธรรม ป้ายคุณธรรม แปลง เกษตร โรงฝึกงาน ห้องจริยธรรม ที่เป็นเนื่องจาก ข้อจำกัดในเรื่องทำเลที่ตั้งของโรงเรียนบางแห่งอยู่ ในตัวเมืองชุมชนทำให้ไม่สามารถปรับให้อยู่ในสภาพธรรมชาติได้

4. การดำเนินแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้ มาก ($\bar{X}=4.90$) เจตคติเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$) และความพร้อมมาก ($\bar{X}=3.96$) ในการ

ดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธ โดยการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นการสร้างศรัทธาและความเข้าใจ การจัดกิจกรรม ตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาจิตใจอย่างเป็นรูปธรรม การส่งเสริม การศึกษาปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง การศึกษาดูงานหรือปฏิบัติธรรมในสำนักต่างๆ โดยมีการจัดตั้ง คณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดทำแผนปฏิบัติการในการ พัฒนาบุคลากร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการพัฒนาบุคลากรตามระบบไตรสิกขา ซึ่ง สอดคล้องกับ สจัด อุทรานันท์ (2528, น. 15) ที่กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติตาม ซึ่งมีจำนวน ร้อยละ 6.8 ที่ยังประสบปัญหาการขาดการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก คณะผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งไม่มี นโยบายสนับสนุนการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติให้แก่ครูผู้สอนตามวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ทำให้แบบแผนการปฏิบัติค่อยๆ ถูกละเลยการปฏิบัติที่ละน้อยจนไม่เป็นไปตามแนวทาง วิถีพุทธ

5. ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้มาก ($\bar{X}=4.89$) เจตคติเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$) และความพร้อมมาก ($\bar{X}=3.96$) ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านการ เกื้อกูลสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวิถีพุทธกับชุมชน โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับวัด ชุมชน สังคม โดยการทำกิจกรรมทางศาสนา การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยสังคม การเยี่ยม เยียนบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียนผ่านสื่อต่างๆ ด้วยซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 58) ที่ว่าบรรยากาศสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายทั้งวัด คณะสงฆ์ ชุมชน นักเรียน รวมถึงนโยบายของผู้บริหารเป็นสำคัญ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 5.6, 4.0 และ 3.0 ที่ยังคง ประสบปัญหา ผู้นำชุมชนไม่ให้ความสำคัญของการศึกษาไม่ส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียน การจัด กิจกรรมร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา บ้าน วัด และชุมชนยังไม่ประสานงานอย่างเป็นรูปธรรม และ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนมีน้อยเกินไป ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนบางแห่งขาดนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน พระสงฆ์ และชุมชนในรูปของ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง

6. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียน วิถีพุทธในด้านการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ความแตกต่างระหว่างเพศมีผลต่อ ความสนใจในการเรียนรู้ตามแนวทางวิถีพุทธ และยังพบว่าเพศ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษายังเป็นตัวผลักดันที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของการเรียนรู้อีกด้วย นอกจากนี้ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียน วิถีพุทธด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ความพร้อมทางองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา ย่อมมีผลต่อการความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิ์ ตรีแสน (2542) ที่ศึกษาการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า เพศ ระดับการศึกษา มีผลต่อการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในส่วนของตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน มีเจตคติและความพร้อมในการดำเนินงานโรงเรียน วิถีพุทธโดยรวมและในทุกด้านได้แก่ การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร การเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ภาวะความรับผิดชอบในหน้าที่มีบทบาทโดยตรงต่อการแสวงหาความรู้ สร้างเจตคติที่ดี และเตรียมความพร้อมเพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทางวิถีพุทธ และยังพบว่าอายุการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ประสบการณ์ในการทำงานส่งผลให้เกิดความแตกต่างของข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ตรงในการดำเนินกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาของโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุทธิพร ปัญญาผาบ (2544) ที่ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง และพบว่า การบริหารงานระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนโดยจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์พบว่า มีความแตกต่างกันในการบริหารงาน